

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

здобувачки кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії

Буковинського державного медичного університету МОЗ України

Дундюк-Березіної Софії Ігорівни на тему:

«АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДРІБНИХ КІСТОК ЛИЦЕВОГО ЧЕРЕПА В ПЕРИНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ»,

поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22

«Охорона здоров'я», спеціальність 222 «Медицина»

(14.03.01 – нормальна анатомія)

ВИТЯГ

із спільного засідання наукової комісії кафедр: анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, анатомії людини імені М.Г. Туркевича, фармації, хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету від 19.09.2023 року

Присутні:

Голова засідання: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д.мед.н., професор Грицюк М.І.;

д.мед.н., професор Хмара Т.В.;

д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В.;

д.мед.н., професор Пенішкевич Я.І.;

д.мед.н., професор Олійник І.Ю.;

д.мед.н., доцент Проняєв Д.В.;

к.мед.н., доцент Лаврів Л.П.;

к.мед.н., доцент Антонюк О.П.;

к.мед.н., доцент Товкач Ю.В.;

к.мед.н., доцент Каратєєва С.Ю.

к.мед.н. Вацик М.М.

Секретар засідання: начальник наукового відділу з сектором інноваційного розвитку, доктор філософії Доманчук Т.І.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії здобувачки кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України Дундюк-Березіної Софії Ігорівни на тему: «АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДРІБНИХ КІСТОК ЛИЦЕВОГО ЧЕРЕПА В ПЕРИНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ», в галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 222 «Медицина»

Науковий керівник: д.мед.н., професор Слободян Олександр Миколайович, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Рецензенти:

1. Доктор медичних наук, професор Хмара Тетяна Володимирівна, професорка кафедри анатомії людини імені М.Г. Туркевича Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

2. Доктор медичних наук, професор Кузняк Наталія Богданівна, завідувачка кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

СЛУХАЛИ: доповідь здобувачки Дундюк-Березіної Софії Ігорівни, яка виклала суть та основні положення дисертації на тему: «Анатомічні особливості дрібних кісток лицевого черепа в перинатальному періоді онтогенезу».

Здобувачка обгрунтувала мету і завдання дослідження, новизну та актуальність виконаної роботи. Доповіла про об'єкти та методи дослідження. Охарактеризувала отримані результати і оголосила висновки (13 хв).

У науковій дискусії взяли участь: д.мед.н., професор Хмара Т.В., д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В., д.мед.н., доцент Проняєв Д.В., к.мед.н., доцент Лаврів Л.П., к.мед.н., доцент Товкач Ю.В., к.мед.н., доцент Антонюк О.П., к.мед.н., доцент Каратєєва С.Ю.

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Здобувачкою Дундюк-Березіною Софією Ігорівною повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до акредитованої освітньо-наукової програми «Медицина» Буковинського державного медичного університету.

Здобувачка Дундюк-Березіна Софія Ігорівна здобула глибинні знання в галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність 14.03.01 – нормальна анатомія); оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загально-культурного кругозору; набула універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобула мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова акредитованої освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи здобувачки Дундюк-Березіної Софії Ігорівни був затверджений рішенням Вченої ради Буковинського державного медичного університету від 25.10.2018 р. (протокол № 3). Науковий керівник, доктор медичних наук, професор Слободян Олександр Миколайович, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету. Термін виконання роботи: 2018-2022 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи здобувачки Дундюк-Березіної Софії Ігорівни виконано своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами проміжної та підсумкової атестації.

Морфологічні дослідження проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність теми дисертації. За останні декілька років значно змінилася методологія щелепно-лицевої хірургії, відкривши перспективу все частішого застосування косметичних технологій. Використання в щелепно-лицевій хірургії високоефективних сучасних технологій суттєво підвищило ефективність усунення різних аномалій і деформацій, які виявляються в лицевому відділі голови. Однак, уникнути можливих ускладнень під час хірургічного лікування можливо тільки на основі детального вивчення всіх анатомо-топографічних структур, що входять до складу цієї ділянки

Нині вагома частка належить сучасним методам діагностики, які мають прикладне значення в оцінці морфологічних перетворень у ембріональних структурах. Якість кісткової тканини кісток лицевого черепа у внутрішньоутробному розвитку має особливе значення, оскільки характеризується віковими перетвореннями, які залежать від процесів

мініралізації кісткових структур лицевого скелету. Для розуміння процесів осифікації, які відбуваються упродовж перинатального періоду у дрібних кістках лицевого відділу черепа, виникає потреба у дослідженні онтогенетичних перетворень щільності кісткової тканини з наведенням кількісних показників у міжнародних одиницях (за шкалою Хаунсфілда).

Тому, з'ясування особливостей фетального морфогенезу і становлення будови дрібних кісток лицевого відділу черепа набуває важливого практичного значення.

Зважаючи на вищевикладене, актуальність і пріоритетність проведеного здобувачки Дундюк-Березіної С.І. дисертаційного дослідження не викликає сумніву, і повністю відповідає запитам теоретичної та практичної медицини.

4. Тема дисертації затверджена Вченою радою Буковинського державного медичного університету МОЗ України 25 жовтня 2018 р. (протокол № 3).

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно плану наукових досліджень Буковинського державного медичного університету МОЗ України і є фрагментом планової комплексної науково-дослідної роботи кафедр анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, анатомії людини імені М.Г. Туркевича «Закономірності статево-вікової будови та топографоанатомічних перетворень органів і структур організму на пре- та постнатальному етапах онтогенезу. Особливості перинатальної анатомії та ембріотопографії» (№ держреєстрації 0120U101571). Авторка виконувала фрагмент, присвячений дослідженню анатомічних особливостей дрібних кісток лицевого черепа в перинатальному періоді онтогенезу.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Авторкою самостійно проаналізована наукова література і сформульована ідея, визначена тема, складені план і робоча програма дослідження, відібраний матеріал для дослідження, виконані морфологічні дослідження. Особисто написані і проілюстровані всі розділи дисертації, проведена статистична обробка та аналіз одержаних результатів. Інтерпретація результатів, основні наукові положення і висновки також належать автору. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, реалізовані ідеї здобувачки.

7. Нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Доповнені наукові дані про хронологічну послідовність часових перетворень дрібних кісток лицевого відділу черепа впродовж перинатального періоду онтогенезу людини. Уперше за допомогою сучасних та адекватних морфологічних методів дослідження і достатньої кількості об'єктів Дундюк-Березіною С.І. визначені особливості становлення будови і морфогенезу дрібних кісток лицевого черепа у плодів та новонароджених. Встановлені онтогенетичні перетворення виличної і носової кісток відповідно до параметрів черепа і лица в фетальному і ранньому неонатальному періодах онтогенезу. Уперше встановлені періоди прискореного і сповільненого розвитку виличної та носової кісток у другому і третьому триместрах внутрішньоутробного розвитку і в період новонародженості. Вперше створені анатомічні моделі даних кісток у плодів і новонароджених з врахуванням їх морфометричних параметрів.

Здобувачкою з'ясовано хронологічну послідовність часових перетворень щільності кісткової тканини дрібних кісток лицевого відділу черепа на всіх

етапах перинатального розвитку, які суттєво доповнюють сучасне уявлення про особливості онтогенетичної хронології розвитку структур лиця і дозволяють обґрунтувати їх гармонійний розвиток.

Сукупність одержаних результатів дослідження з нової точки зору розкриває особливості перинатальної будови і морфогенезу дрібних кісток лицевого черепа, їх індивідуальну і вікову анатомічну мінливість.

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Ступінь обґрунтованості та достовірності досліджень підтверджується достатнім обсягом досліджуваного матеріалу (57 об'єктів плодів людини віком від 4-х до 10 місяців та 7-ми новонароджених (зокрема, 5 ізольованих органокомплексів) обох статей, без зовнішніх ознак анатомічних відхилень або аномалій та без явних макроскопічних відхилень від нормальної будови черепа.). Вибрані методи дослідження сучасні, високоінформативні і повністю достатні для адекватного вивчення дрібних кісток лицевого відділу черепа у рамках поставлених у дисертаційній роботі мети і завдань. Отримані результати подані в тексті дисертації в описаному вигляді, задокументовані статистично обробленими цифровими даними, що представлені у таблицях, а також рисунками, які повністю відображають обсяг проведених досліджень. Цифрові дані не тільки статистично опрацьовані, але й достатньо проаналізовані. Для обговорення та інтерпретації результатів дослідження використано достатню кількість сучасних літературних джерел. Наукові положення та висновки дисертації, що випливають із фактичного матеріалу наукової роботи, є достатньо обґрунтованими узагальненнями, які логічно завершують дисертацію, відповідають меті та завданням роботи і мають важливе науково-теоретичне та практичне значення.

9. Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення дисертаційної роботи оприлюднені на: VI міжнародній науково-практичній конференції «Природничі читання» (Братислава, 2019); International scientific conference «The concept of modern pharmacy and medicine in Ukraine and EU countries». (Wloclawek, Republic of Poland, 2021); III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні перспективи розвитку стоматології через призму наукових досліджень молодих вчених» (Рівне, 2022); 6-й Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Теорія та практика сучасної морфології» (Дніпро, 2022); 100-103 підсумкових наукових конференціях професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету (Чернівці, 2019-2022).

10. Повнота опублікованих результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 9 наукових праць, зокрема 5 статей – у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України (2 – одноосібні), 4 публікацій у матеріалах наукових форумів, конференцій, конгресах.

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлені в опублікованих працях, які за змістом відповідають їй і в сукупності дозволяють дістати цілісне враження про виконану роботу. Особистий внесок здобувачки в працях, які опубліковані зі співавторами, є основним.

11. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Здобувачкою Дундюк-Березіною Софією Ігорівною особисто проведено

дослідження, самостійно проведено збір та аналіз матеріалу, його статистичну обробку. Аналіз результатів дослідження, узагальнення і їхнє оформлення проведені здобувачкою самостійно і є основним, полягає в самостійній розробці основних теоретичних положень роботи, проведенні патентно-ліцензійного пошуку, аналізу наукової літератури з даної проблеми. Авторкою проведено статистичний аналіз результатів дослідження, написані всі розділи дисертації. Висновки сформульовано разом із науковим керівником. Здобувачкою особисто підготовлені доповіді про результати дослідження, написані та подані до друку статті та тези в матеріалах конференцій та з'їздів самостійно.

12. Висновок Комісії з питань етики.

Комісія з біомедичної етики Буковинського державного медичного університету МОЗ України (м. Чернівці), розглянувши матеріали дисертаційного дослідження Дундюк-Березіної Софії Ігорівни встановила, що дослідження виконані з дотриманням основних положень ІСН GCP (1996 р.), Конвенцій Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2013 рр.) і наказу наказів МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. (протокол № 7 від 18 травня 2023 р.)

13. Характеристика первинної документації.

Проведено перевірку первинної документації дисертації Дундюк-Березіної Софії Ігорівни під час якого дійшли висновку, що представлені документи достовірні та повністю відповідають сутності виконаної дисертаційної роботи та вимогам до неї.

14. Перевірка дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату.

Комісія Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.; відповідальний за перевірку робіт теоретичного профілю, д.мед.н., професор Олійник І.Ю.) провела первинну експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі Дундюк-Березіної Софії Ігорівни на тему: «Анатомічні особливості дрібних кісток лицевого черепа в перинатальному періоді онтогенезу» за допомогою антиплагіатного сервісу «Unicheck». Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (86,7%), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

15. Оцінка змісту, мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням наукового стилю викладання.

Дисертаційна робота викладена українською мовою, складається із вступу, огляду літератури, опису матеріалу і методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків та списку використаних джерел, додатків. Обсяг основного тексту – 123 сторінки. Робота ілюстрована 26 таблицями та 74 рисунками. Список використаних літературних джерел містить 153 джерела (63 – кирилицею та 90 – латиницею).

Анотація двома мовами включає: характеристику послідовних етапів дослідження у відповідності до мети та завдань, отримані результати та висновки.

16. Новизна дослідження та одержання результатів.

Результати дисертаційного дослідження Дундюк-Березіною С.І. доповнюють і поглиблюють знання про онтогенетичні перетворення морфометричних параметрів виличної і носової кісток та їхню вікову та індивідуальну анатомічну мінливість. Важливими є відомості про типову та варіантну будову швів виличної та носової кісток у плодів і новонароджених.

Здобувачкою з'ясовано, що періоди прискореного та уповільненого розвитку виличної і носової кісток є значно впливовими факторами у визначенні темпів їхнього росту лицевого відділу черепа, а також і темпів їх диференціації.

Визначені авторкою анатомічні моделі виличною та носової кісток та встановлені етапи осифікації дрібних кісток лицевого черепа у перинатальному періоді можуть бути використані в навчальній і науковій роботі морфологічних кафедр, при написанні підручників і навчальних посібників з нормальної і фетальної анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, дитячої стоматології, щелепно-лицевої хірургії, пластичної хірургії.

17. Практичне значення роботи.

Проведене дисертанткою дослідження поглиблює і доповнює відомості про перинатальний розвиток дрібних кісток лицевого відділу черепа. Встановлені кореляції між виличною та носовою кістками і параметрами лица, черепа та плода в цілому впродовж фетального та раннього неонатального періодів онтогенезу і визначені їх морфометричні параметри з наступною побудовою математичних моделей можуть бути анатомічною основою для з'ясування механізмів формування варіантів будови, вроджених вад та патогенезу набутої патології лица.

Одержані Дундюк-Березіною С.І. дані щодо індивідуальної і вікової анатомічної мінливості дрібних кісток лицевого відділу черепа у плодів і

новонароджених є основою для визначення варіантної анатомії структур лица у постнатальному періоді онтогенезу людини, удосконалення існуючих та розробки нових прийомів у перинатології, дитячій отоларингології, дитячій стоматології, пластичній хірургії.

Результати дисертаційного дослідження доповнюють дані щодо вікової анатомії й ембріоморфогенезу структур лица та можуть бути використані для розробки нових способів внутрішньоутробної хірургічної корекції деяких вад його розвитку. Одержані відомості про особливості щільності кісткової тканини дрібних кісток лицевого черепа є теоретичною основою для наступних експериментальних та порівняльно-анатомічних досліджень у клінічній та перинатальній анатомії.

18. Впровадження результатів дослідження в практику.

Результати наукової роботи впроваджені в навчальний процес та науково-дослідну роботу кафедр анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України; анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії Дніпровського державного медичного університету МОЗ України; анатомії людини Харківського національного медичного університету; анатомії з клінічною анатомією та оперативної хірургії Полтавського державного медичного університету; нормальної анатомії, оперативної хірургії з топографічною анатомією Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; клінічної анатомії та оперативної хірургії Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; анатомії людини Івано-Франківського національного медичного університету; анатомії людини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського; анатомії, клінічної анатомії, патоморфології та судової

медицини медичного інституту Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

19. Відповідність змісту дисертації вимогам що пред'являються на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Дундюк-Березіної Софії Ігорівни на тему: «Анатомічні особливості дрібних кісток лицевого черепа в перинатальному періоді онтогенезу» є завершеною, особисто виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, що розв'язують конкретне науково-практичне завдання в галузі медичних наук – медицина: встановлення хронологічної послідовності часових перетворень анатомічних особливостей дрібних кісток лицевого відділу черепа у плодів та новонароджених.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Дундюк-Березіної Софії Ігорівни повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 року № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Засідання рекомендує Дундюк-Березіної Софії Ігорівни звернутися до Вченої ради Буковинського державного медичного університету з письмовою заявою про утворення разової ради.

Голосували «За» – 12 з 12 присутніх.

ГОЛОВА ЗАСІДАННЯ

проректор закладу вищої освіти

з науково-педагогічної роботи

та міжнародних зв'язків Буковинського державного

медичного університету,

доктор медичних наук, професор

Мар'яна ГРИЦЮК

Секретар засідання:

начальник наукового відділу

з сектором інноваційного розвитку,

доктор філософії

Тетяна ДОМАНЧУК

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Slobodian OM, Kostyuk VO, Dundiuk-Berezyna SI. Morphometric characteristics of skull and face parameters in fetuses and newborns. Reports of Morphology. 2021;27(2):63-9. DOI: 10.31393/morphology-journal-2021-27(2)-09. *(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проведено їх морфометрію, проаналізовано одержані результати. Співавтор – проф. Слободян О.М. надавав консультативну допомогу, здобувач.Костюк В.О. брав участь у пошуку літературних джерел, у корекції перекладу англійською мовою тексту статті та підготовкою матеріалів до друку).*
2. Дундюк-Березіна СІ. Сучасні відомості про розвиток і становлення будови дрібних кісток лицевого відділу черепа. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. 2022;21(2):80-9. DOI: 10.24061/1727-0847.21.2.2022.29.
3. Дундюк-Березіна СІ. Особливості щільності кісткової тканини дрібних кісток лицевого відділу черепа в перинатальному періоді. Вісник проблем біології і медицини. 2022;3:377-84. DOI: 10.29254/2077-4214-2022-3-166-377-384.
4. Слободян ОМ, Дундюк-Березіна СІ. Анатомічне моделювання дрібних кісток лицевого відділу черепа у плодів та новонароджених. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. 2022;21(4):37-45. DOI: 10.24061/1727-0847.21.4.2022.44. *(Здобувачкою виконано макроскопічні дослідження у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтор: проф. Слободян О.М. надавав консультативну допомогу під час виконання досліджень).*
5. Дундюк-Березіна СІ, Слободян ОМ. Метод макромікроскопічного препарування для встановлення фетальної анатомічної мінливості утворень виличної ділянки. Вісник проблем біології і медицини. 2023;1:262-9. DOI:

10.29254/2077-4214-2023-1-168-262-269. *(Здобувачкою виконано макроскопічні дослідження у плодів та новонароджених, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтор: проф. Слободян О.М. надавав консультативну допомогу).*

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Дундюк-Березіна СІ. Основні етапи розвитку дрібних кісток лицевого черепа. В зб.: матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю «Природничі читання»; 2019. Травень 30-31; Братислава-Чернівці; с. 18-20.

7. Слободян ОМ, Костюк ВО, Лаврів ЛП, Столяр ДБ, Дундюк-Березіна СІ. Краніометрія черепа та лиця плодів і новонароджених. В зб.: International scientific conference «The concept of modern pharmacy and medicine in Ukraine and EU countries»; 2021. July 9-10; Wloclawek, Republic of Poland; p. 79-83. *(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проведено їх морфометрію, проаналізовано одержані результати. Співавтори – проф. Слободян О.М. надавав консультативну допомогу, доц. Лаврів Л.П. брала участь у пошуку літературних джерел, доц. Столяр Д.Б. – підготовлював матеріали до друку, здобувач Костюк В.О. – допомагав у проведенні морфометричних досліджень).*

8. Дундюк-Березіна СІ. Морфометрична характеристика параметрів лиця в перинатальному періоді. В зб.: збірник тез наукових робіт учасників III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні перспективи розвитку стоматології через призму наукових досліджень молодих вчених»; 2022. Лютий 10-11; Рівне; с. 38-41.

9. Дундюк-Березіна СІ, Слободян ОМ. Визначення кісткової щільності дрібних кісток лицевого черепа у плодів та новонароджених. В.: матеріали шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Теорія та практика сучасної морфології»; 2022. Листопад 9-11: Дніпро; с. 56-7.

(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів та новонароджених, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтор: проф. Слободян О.М. надавав консультативну допомогу).